

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Sžo/11/2016
Identifikačné číslo spisu: 5014201176
Dátum vydania rozhodnutia: 08.06.2017
Meno a priezvisko: JUDr., Ing. Miroslav Gavalec
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:5014201176.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací v senáte zloženom z predsedu senátu Ing. JUDr. Miroslava Gavalca, PhD. a členov senátu JUDr. Igora Belka a JUDr. Mariána Trenčana, v právnej veci žalobcu: F. V. A., bytom Ž. Č. XXX, XXX XX Ž.T., zast.: JUDr. Ladislav Sedlák, bytom Gándhího 12/33, 036 01 Martin, proti žalovanému: Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Župné nám. 13, 813 11 Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia správneho orgánu, na odvolanie žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo dňa 15. januára 2016 č. k. 6S/11/2015-35, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave, č. k. 6S/11/2015-35 zo dňa 15. januára 2016 potvrdzuje.

Navrhovateľovi náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

I.

Konanie na správnom orgáne

1. Rozhodnutím č. 42996/2014-23 z 24.09.2014 (ďalej tiež „napadnuté rozhodnutie“) minister spravodlivosti Slovenskej republiky (oprávnená úradná osoba) ako odvolací správny orgán príslušný v zmysle § 84 ods. 4 písm. a) zákona č. 328/2002 Z.z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej tiež „zák. č. 328/2002 Z.z.“), podľa § 84 ods. 1 zák. č. 328/2002 Z.z. a § 59 ods. 2 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej tiež „Správny poriadok“) v znení neskorších predpisov zamietol odvolanie žalobcu a potvrdil odvolaním napadnuté rozhodnutie Útvaru sociálneho zabezpečenia zboru č. GR ZVJS-15405/33-14 zo 07.07.2014 (ďalej tiež „prvostupňové rozhodnutie“) o nepriznaní prídavku k invalidnému dôchodku podľa § 212 ods. 1 zákona č. 73/1998 Z.z. o štátnej službe príslušníkov Policajného zboru, Slovenskej informačnej služby, Zboru väzenskej a justičnej stráže

Slovenskej republiky a Železničnej polície v znení neskorších predpisov (ďalej tiež „zák. č. 73/1998 Z.z.“) ku dňu 21.08.1998.

2. V administratívnom odvolaní proti prvostupňovému rozhodnutiu žalobca namietal, že svoju žiadosť zdôvodňoval ustanovením § 212 ods. 1 zák. č. 73/1998 Z.z., podľa ktorého pri súbehu nároku na príspevok s nárokom na invalidný dôchodok mu podľa jeho voľby patril príspevok alebo dôchodok s prídavkom, pričom toto ustanovenie nepodmieňuje priznanie prídavku k invalidnému dôchodku ukončením služby podľa tohto zákona. Mal za to, že nakoľko mu bol Sociálnou poisťovňou priznaný invalidný dôchodok od 01.12.1997, mal mu správny orgán ku dňu účinnosti zák. č. 73/1998 Z.z. sám priznať prídavok k invalidnému dôchodku. Vyjadril názor, že by v prípade priznania prídavku by išlo o prípustnú nepravú retroaktivitu.

3. Žalovaný napadnuté rozhodnutie odôvodnil tým, že žalobca skončil služobný pomer príslušníka Zboru väzenskej a justičnej stráže dňa 30.12.1993, kedy zákon nepoznal inštitút „prídavku k dôchodku“. Od 01.12.1997 mu bol z dôvodu priznania invalidného dôchodku odňatý príspevok za službu. Zák. č. 73/1998 Z.z. v znení účinnom od 01.04.1998 do 30.6.2002 zaviedol prídavok k dôchodku, avšak žalobca nesplnil podmienku ustanovenú v § 214 ods. 1, pretože neskončil služobný pomer za účinnosti tohto zákona. Nároky vzniknuté zo služobného pomeru do dňa účinnosti zák. č. 73/1998 Z.z. sa v zmysle § 273 a § 284 ods. 5 tohto zákona posudzujú podľa dovtedajších predpisov. Pri aplikácii § 212 ods. 1 zák. č. 73/1998 Z.z. účinného do 30.06.2002 je potrebné, aby bola splnená podmienka nároku na prídavok k dôchodku obsiahnutá v § 214 ods. 1 zák. č. 73/1998 Z.z. Pretože žalobcovi nevznikol nárok na prídavok k dôchodku, nevznikol mu ani súbeh podľa § 212 ods. 1 zák. č. 73/1998 Z.z. Okrem toho v zmysle príslušného vykonávacieho výnosu k zákonu sa splnenie podmienok na priznanie prídavku k dôchodku posudzovalo na základe žiadosti.

II.

Konanie na prvostupňovom súde

A)

4. Proti napadnutému rozhodnutiu podal žalobca na Krajský súd v Žiline dňa 16.10.2014 žalobu, ktorou sa domáhal zrušenia napadnutého rozhodnutia. V žalobe namietal, že § 212 ods. 1 zák. č. 73/1998 Z.z. sa neodvoláva na § 214, rovnako ani § 206. Argumentoval, že v jeho prípade ide o prípustnú nepravú retroaktivitu.

5. Žalovaný vo svojom vyjadrení zo dňa 20.11.2014 k žalobe uviedol, že podľa § 246a ods. 1 veta prvá zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej tiež „O.s.p.“) je na konanie vecne a miestne príslušný Krajský súd v Bratislave, pretože v jeho obvode má sídlo žalovaný, preto navrhol postúpiť vec Krajskému súdu v Bratislave. Podľa žalovaného služobný pomer žalobcovi neskončil za účinnosti zák. č. 73/1998 Z.z., preto mu nebolo možné príspevok k dôchodku priznať.

Navrhol, aby krajský súd žalobu zamietol.

B)

6. Krajský súd v Žiline uznesením zo 17.12.2014 vec postúpil na konanie Krajskému súdu v Bratislave ako miestne príslušnému.

7. Na nariadenom pojednávaní krajský súd preskúmal napadnuté rozhodnutie a vyhlásil rozsudok, ktorým podľa § 250j ods. 1 O.s.p. zamietol žalobu, pretože dospel k záveru, že rozhodnutie a postup žalovaného sú v medziach žaloby v súlade so zákonom.

8. V odôvodnení rozsudku súd prvého stupňa uviedol, že inštitút príspevku za službu bol zavedený zákonom č. 410/1991 Zb. (účinným do 31.03.1998), ktorý stanovoval podmienky na jeho priznanie (§ 119) i zánik (§ 121). Tento zákon bol nahradený zák. č. 73/1998 Z.z., s účinnosťou od 01.04.1998, ktorý zaviedol aj inštitút prídavku k dôchodku, vrátane prídavku k invalidnému dôchodku, pričom v § 214 ods. 1 ustanovil podmienky na jeho priznanie. Tento zákon zároveň v prechodnom ustanovení § 273

stanovil zásadu, podľa ktorej sa nároky vzniknuté zo služobného pomeru do dňa účinnosti tohto zákona posudzujú podľa doterajších predpisov. Tiež v prechodnom ustanovení § 284 ods. 5 tento zákon určil podmienku priznania prídavku k dôchodku policajtovi, ktorý ku dňu účinnosti tohto zákona bol v služobnom pomere k Policajnému zboru aspoň dva roky a z dôvodu nesplnenia kvalifikačných predpokladov na funkciu bol zaradený do prípravnej štátnej služby. Keďže žalobca ukončil služobný pomer za účinnosti zákona č. 410/1991 Zb., mal nárok iba na príspevok za službu (po splnení zákonných podmienok), ktorého vyplácanie mu bolo zastavené podľa § 121 z dôvodu priznania invalidného dôchodku. Tento príspevok za službu poznal aj zák. č. 73/1998 Z.z. v znení účinnom do 30.06.2002, avšak v rámci súbehu s dôchodkovými dávkami upravil iba prídavok k dôchodku, na priznanie ktorého, ako odlišného inštitútu od príspevku za službu, bolo potrebné splniť podmienky ustanovené v § 214 ods. 1 zák. č. 73/1998 Z.z.

9. Podľa krajského súdu teda žalobca, keďže ukončil služobný pomer pred účinnosťou zák. č. 73/1998 Z.z. (pred 01.04.1998), nesplnil podmienku na priznanie prídavku k dôchodku, ktorou bolo ukončenie služobného pomeru podľa tohto zákona, t.j. v čase účinnosti tohto zákona. V čase ukončenia žalobcovho služobného pomeru bol účinný zákon č. 410/1991 Zb., ktorý upravoval iba príspevok za službu bez súbehu s invalidným dôchodkom a inštitút prídavku k dôchodku nepoznal.

10. Podľa krajského súdu argument o nepravnej retroaktivite nie je možné aplikovať, pričom nejde o ochranu nadobudnutých práv žalobcu.

III.

Odvolanie žalobcu/stanovisko žalovaného

A)

11. Vo včas podanom odvolaní zo dňa 10.2.2016 (č.l. 42) žalobca spochybnil rozsudok prvostupňového súdu na základe týchto odvolacích námietok:

- súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam (§ 205 ods. 2 písm. d/ O. s. p.);
- rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 205 ods. 2 písm. f/ O. s. p.).

12. Odvolací súd sumarizuje odvolacie námietky žalobcu nasledovne:

- § 206 zák. č. 73/1998 Z.z. (s účinnosťou od 01.04.1998), ktorý ustanovuje prídavok k invalidnému dôchodku, sa neodvoláva na § 214, kde je len vymedzený okruh policajtov, ktorým sa má vyplácať, ale neurčuje podmienky nároku;
- tým, že § 214 zák. č. 73/1998 Z.z. určil, že prídavok k dôchodku patrí len policajtovi, ktorý skončil služobný pomer podľa tohto zákona, vytvoril dve kategórie policajtov a zaviedol diskrimináciu;
- aj z § 215 ods. 1 a 2 zák. č. 73/1998 Z.z. vyplýva, že nárok na prídavok k invalidnému dôchodku vznikol aj policajtovi, ktorý ukončil službu podľa predchádzajúcich predpisov, nadobudnutím účinnosti zák. č. 73/1998 Z.z., čiže od 01.04.1998;
- ak služobný orgán rozhodol, že žalobcovi nepatrí prídavok k dôchodku, mal od 01.04.1998 obnoviť vyplácanie príspevku za službu;
- z pohľadu retroaktivity právnych noriem by neskoršia právna úprava nemala zhoršovať, ale len zlepšovať nadobudnuté práva.

13. Vzhľadom na uvedené žalobca navrhol, aby Najvyšší súd napadnutý rozsudok krajského súdu zmenil tak, že napadnuté rozhodnutie zruší a vec žalovanému vráti na ďalšie konanie.

B)

14. Žalobkyňa sa k odvolaniu nevyjadřila.

IV.

Právne závery odvolacieho súdu

15. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „Najvyšší súd“) ako odvolací súd (§ 10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok v rozsahu a z dôvodov uvedených v odvolaní podľa § 212 v spojení s § 246c ods. 1 O.s.p. s prihliadnutím na § 492 ods. 2 zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok. Po zistení, že odvolanie bolo podané oprávnenou osobou v zákonnej lehote (§ 204 ods. 1 O.s.p.) a že ide o rozsudok, proti ktorému je podľa § 201 v spojení s § 250ja ods. 1 O.s.p. odvolanie prípustné, vo veci v zmysle dôvodov uvedených v § 250ja ods. 2 O.s.p. nenariadil pojednávanie a po verejnej porade senátu jednomyselne (viď § 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch) dospel k záveru, že odvolanie nie je dôvodné, pretože napadnutý rozsudok je vo výroku vecne správny. Preto ho po preskúmaní dôležitosti odvolacích dôvodov postupom uvedeným v § 219 ods. 1 O.s.p. potvrdil.

16. Najvyšší súd zdôrazňuje, že predmetom odvolacieho súdneho konania je v medziach uvedených v § 205 ods. 2 O.s.p. prieskum vecnej správnosti výroku rozsudku krajského súdu (§ 219 ods. 1 v spojení s § 205 O.s.p.) o nevyhovení žalobe a o jej zamietnutí, preto Najvyšší súd primárne v medziach odvolania (viď § 212 ods. 1 v spojení s § 246c ods. 1 O.s.p.) preskúmal rozsudok krajského súdu i súdne konanie, ktoré mu predchádzalo, pričom v rámci odvolacieho konania preskúmal zákonnosť napadnutého rozhodnutia, najmä z toho pohľadu, či sa krajský súd vysporiadal so všetkými relevantnými námietkami žalobcu (§ 250j ods. 2 O.s.p.), a v takto vymedzenom rozsahu či správne posúdil zákonnosť napadnutého rozhodnutia.

17. Odvolací súd sa plne stotožňuje s odôvodnením rozsudku krajského súdu, ktorý sa dostatočne zaoberal rozhodujúcou právnou otázkou, či žalobcovi vznikol nárok na prídavok k dôchodku v zmysle § 206 ods. 2, § 212 ods. 1 a § 214 až § 216 zák. č. 73/1998 Z.z. Výriešením tejto otázky podal krajský súd relevantnú odpoveď na všetky žalobné námietky. Odvolací súd argumentáciu prvostupňového súdu iba doplní o niekoľko ďalších bodov.

18. Odvolací súd poukazuje na to, že žalobca žiadal priznať prídavok k dôchodku od 21.03.1998, pričom zák. č. 73/1998 Z.z., ktorým bol tento inštitút do právneho poriadku zavedený, nadobudol účinnosť až dňa 01.04.1998. K dátumu uvedenému v žiadosti žalobcovi nemohol vzniknúť nárok na prídavok, pretože v tom čase účinný zákon o služobnom pomere príslušníkov Policajného zboru Slovenskej republiky tento inštitút nepoznal.

19. Žalobcovi však nárok na prídavok k dôchodku nepatrí ani od 01.04.1998, čiže od účinnosti príslušných ustanovení zák. č. 73/1998 Z.z., pretože služobný pomer žalobca ukončil pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona. V tomto smere žalovaný i súd prvého stupňa správne aplikovali prechodné ustanovenia § 272 a § 273 v spojení s § 214 ods. 1 zák. č. 73/1998 Z.z., pričom svoje závery zrozumiteľne odôvodnili.

20. V zmysle § 272 zák. č. 73/1998 Z.z. dňom účinnosti tohto zákona sa služobný pomer policajta podľa dovtedajších predpisov považuje za služobný pomer podľa tohto zákona, avšak podľa dovtedajších predpisov sa posudzujú nároky vzniknuté zo služobného pomeru do dňa účinnosti tohto zákona. Keďže podľa § 214 ods. 1 zák. č. 73/1998 Z.z. sa pre vznik nároku na predmetnú dávku výsluhového zabezpečenia vyžaduje skončenie služobného pomeru v stálej štátnej službe alebo v dočasnej štátnej službe podľa tohto zákona, teda spôsobom ustanoveným týmto zákonom a v čase účinnosti tohto zákona, možno jednoznačne uzavrieť, že túto podmienku žalobca nespĺnil, ako to zhodne konštatovali žalovaný i prvostupňový súd.

21. Žalobca argumentuje tým, že o priznanie prídavku k invalidnému dôchodku žiadal výlučne podľa § 212 ods. 1 zák. č. 73/1998 Z.z. Odmietá však jeho nadväznosť na iné ustanovenia tohto zákona. Podľa názoru odvolacieho súdu, a to implicitne vyplýva z napadnutého rozhodnutia aj z rozsudku prvostupňového súdu, pre posúdenie veci je nevyhnutné uplatniť systematický výklad zákona. Hoci zákonodarca v § 212 ods. 1 zák. č. 73/1998 Z.z. priamo neodkazuje na iné ustanovenie predmetného zákona, používa výraz „prídavok k dôchodku“, ktorý je uvedený v § 206 ods. 2 medzi dávkami výsluhového zabezpečenia upravenými zák. č. 73/1998 Z.z. Konkrétne podmienky na jeho priznanie vrátane jeho výpočtu ustanovil v § 214 až § 216. Ustanovenie § 212 ods. 1 zák. č. 73/1998 Z.z.

upravuje iba situáciu, kedy dochádza k súbehu nárokov; k nemu však u žalobcu nedošlo, pretože nárok na prídavok k dôchodku mu z vyššie opísaných dôvodov nevznikol.

22. Napokon k žalobcovej argumentácii nepravou retroaktivitou odvolací súd poznamenáva, že nepravá retroaktivita (spätne pôsobenie zákona do minulosti) je síce pri splnení istých podmienok prípustná, avšak len za predpokladu, že tak zákon výslovne ustanoví. Keby bolo úmyslom zákonodarcu, aby sa prídavok k dôchodku vzťahoval aj na tých bývalých príslušníkov silových zložiek štátu, ktorí služobný pomer skončili pred účinnosťou zákona, bol by to upravený v prechodných ustanoveniach zák. č. 73/1998 Z.z., čo sa však nestalo. Pre priznanie dávky výsluhového zabezpečenia zavedenej novým zákonom pre osoby, ktoré služobný pomer skončili pred jeho účinnosťou, nestačí, aby bol takýto postup v ich prospech.

23. Odvolací súd podotýka, že úlohou správneho súdu pri rozhodovaní o žalobách proti rozhodnutiam a postupom správnych orgánov nie je skúmať mieru vhodnosti, efektívnosti či dokonalosti zákona, jeho úlohou je v medziach žaloby posúdiť, či postup a rozhodnutie správneho orgánu boli v súlade so zákonom. Pri výklade zákona je nutné prihliadať aj na jeho účel a miesto v systéme prameňov práva. V prejednávanom prípade sú však zákony dostatočne zrozumiteľné, jasné, určité a nejavia sa ako rozporné s predpismi vyššej právnej sily, právnymi princípmi, či v krajnom rozpore so spravodlivosťou. Preto bolo nutné striktne aplikovať relevantné zákonné ustanovenia.

24. Vo vzťahu k možnosti obnovy vyplácania príspevku získaného podľa dovtedajších predpisov odo dňa účinnosti zák. č. 73/1998 Z.z. (ako to v odvolaní namieta žalobca) odvolací súd poukazuje na to, že riešenie tejto otázky sa vymyká rámcu napadnutého rozhodnutia i žaloby, preto k tomuto problému nemohol zaujať stanovisko.

25. O trovách oboch stupňov súdneho konania rozhodol odvolací súd podľa § 224 ods. 2 v spojení s § 250k ods. 1 O.s.p. tak, že ich náhradu účastníkom konania nepriznal, pretože žalobca bol v konaní neúspešný a žalovanému z titulu jeho procesného postavenia v správnom súdnictve právo na náhradu trov zásadne neprináleží.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok (§ 246c ods. 1 O.s.p.).